

# TRÁCH NHIỆM CÔNG VỤ CỦA NGƯỜI LÃNH ĐẠO CHÍNH QUYỀN CƠ SỞ

LÊ BÁ KHÁNH TRINH\*

*Trách nhiệm công vụ trong giai đoạn hiện nay là việc nâng cao chất lượng hoạt động thực thi công vụ và thể hiện bản lĩnh của mỗi công chức trong quá trình thực thi công vụ. Tuy nhiên, cho đến nay, quy định cụ thể về trách nhiệm công vụ của công chức, nhất là lãnh đạo chính quyền cơ sở còn nhiều vấn đề cần bàn. Bài viết tập trung phân tích trách nhiệm công vụ, vai trò của người lãnh đạo chính quyền cơ sở; đồng thời, đề xuất một số giải pháp về quy định chuẩn hóa trách nhiệm công vụ nhằm góp phần tăng cường hiệu lực, hiệu quả nền công vụ trong giai đoạn mới.*

*Từ khóa:* Trách nhiệm công vụ; hiệu lực, hiệu quả; người lãnh đạo; chính quyền cơ sở; giải pháp.

*Currently, civil service responsibilities are defined by the improvement of performance quality as well as demonstrating the ability of each civil servant in the process of public service delivery. However, so far, there have been quite a number of issues relating to regulations on the official responsibilities of civil servants, especially the leaders of the grassroots government, which need to be discussed. The article focuses on analyzing civil service responsibilities and the role of the leader of the grassroots government, then proposes a number of solutions to standardize public service responsibilities in order to strengthen the effectiveness and efficiency of the civil service in the new period.*

*Keywords:* Civil service responsibilities; effectiveness, efficiency; leaders; grassroots authorities; solutions.

NGÀY NHẬN: 18/9/2023

NGÀY PHẢN BIỆN, ĐÁNH GIÁ: 22/10/2023

NGÀY DUYỆT: 17/11/2023

DOI: <https://doi.org/10.59394/qlnn.334.2023.676>

## 1. Đặt vấn đề

Hoạt động quản lý của người lãnh đạo chính quyền cơ sở đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong việc tổ chức, thực hiện các mục tiêu, nhiệm vụ. Trách nhiệm công vụ của lãnh đạo các cấp chính quyền cơ sở ở địa phương luôn nêu cao vai trò trách nhiệm trong thực hiện các nhiệm vụ được giao, vừa là người lãnh đạo về mặt chính trị, vừa là

người điều hành về mặt hành chính; đồng thời có tác động mạnh mẽ đến sự vận hành của xã hội, gắn liền với sự phát triển kinh tế - xã hội và đời sống của người dân ở từng địa phương, từng lĩnh vực. Bởi họ là người thực hiện vai trò “lãnh đạo, quản lý” đối với hoạt động của các cấp chính quyền cơ sở và chịu

\* NCS của Học viện Hành chính Quốc gia

trách nhiệm công vụ trong thực hiện chức năng, nhiệm vụ của cơ quan, đơn vị.

### **2. Trách nhiệm công vụ và người lãnh đạo chính quyền cơ sở trong thực thi công vụ**

Điều 2 *Luật Cán bộ, công chức* năm 2008 (sửa đổi, bổ sung năm 2019) quy định “Hoạt động công vụ của cán bộ, công chức là việc thực hiện nhiệm vụ, quyền hạn của cán bộ, công chức theo quy định của *Luật* này và các quy định khác có liên quan”.

Qua nhiều nghiên cứu cũng như một số khái niệm của một số nhà khoa học, nhà quản lý về trách nhiệm công vụ, có thể hiểu, “Trách nhiệm công vụ không chỉ là một khái niệm gắn với quản lý nhân sự trong khu vực công mà còn mang tính chính trị, tạo dựng hình ảnh của chế độ nhà nước, của Nhà nước trong cộng đồng xã hội. Trách nhiệm công vụ là việc cán bộ, công chức, viên chức tự ý thức đầy đủ về quyền hạn, trách nhiệm, nghĩa vụ đối với nhiệm vụ được phân công cũng như bốn phận phải thực hiện các quyền và nghĩa vụ đó. Trách nhiệm trong hoạt động công vụ của công chức có mối quan hệ chặt chẽ với kết quả hoạt động công vụ gắn với chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn được tổ chức, cấp trên trao cho trên cơ sở luật định”<sup>1</sup>.

Theo đó, trách nhiệm công vụ của người giữ vị trí lãnh đạo, quản lý cũng được quy định cụ thể tại Điều 10 *Luật Cán bộ, công chức* năm 2008 (sửa đổi, bổ sung năm 2019), trong đó, nhấn mạnh rõ thẩm quyền của người lãnh đạo trong việc chỉ đạo tổ chức thực hiện nhiệm vụ được giao và chịu trách nhiệm về kết quả hoạt động cũng như tổ chức thực hiện các biện pháp phòng, chống quan liêu, tham nhũng, thực hành tiết kiệm, chống lãng phí và chịu trách nhiệm về các vấn đề xảy ra trong cơ quan, tổ chức, đơn vị... Đặc biệt, quy định về trách nhiệm đánh giá công chức (Điều 57); chế độ báo cáo về

công tác quản lý cán bộ, công chức (Điều 68) đã làm rõ hơn trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan sử dụng công chức trực tiếp đánh giá công chức mà không phải tập thể bỏ phiếu đánh giá như trước đây.

Như vậy, trách nhiệm đối với nội bộ của người lãnh đạo trong thực thi công vụ thể hiện qua nhiều hoạt động, như: tổ chức thực hiện các chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn được giao; thực hiện trách nhiệm báo cáo, giải trình về việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn đó; chịu sự kiểm tra, giám sát, thanh tra về việc thực hiện chức năng, nhiệm vụ; chịu các hình thức chế tài trách nhiệm trước các cơ quan nhà nước khi thực hiện không đúng, không tốt chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn...<sup>2</sup>.

Đối với xã hội, trách nhiệm của người lãnh đạo gồm những biểu hiện như sau:

- (1) Bảo đảm và tôn trọng lợi ích chính đáng, hợp pháp của người dân;
- (2) Kết quả hoạt động của cơ quan hành chính nhà nước cần được gắn với sự hài lòng của xã hội;
- (3) Tăng cường, huy động sự tham gia của dân vào quá trình quản lý và cung cấp dịch vụ công...

Theo đó, trách nhiệm của người lãnh đạo, cụ thể là người lãnh đạo chính quyền cơ sở trong giai đoạn hiện nay cần phải được biểu hiện bằng chính hành động dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách nhiệm để thực hiện mục tiêu lớn nhất là phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân.

### **3. Những vấn đề đặt ra đối với trách nhiệm công vụ của người lãnh đạo chính quyền cơ sở**

Thực hiện Nghị quyết số 28-NQ/TW ngày 17/11/2022 Hội nghị Trung ương 6 của Đảng (khóa XIII) về tiếp tục đổi mới phương thức lãnh đạo, cầm quyền của Đảng đối với hệ thống chính trị trong giai đoạn mới và các

chương trình hành động, kế hoạch của Chính phủ, các cơ quan nhà nước, các cấp chính quyền cơ sở đã có những bước chuyển biến tích cực trong hệ thống chính trị; kỷ luật, kỷ cương được chấn chỉnh; đạt hiệu quả cao trong đấu tranh, ngăn chặn, đẩy lùi tình trạng suy thoái, “tự diễn biến”, “tự chuyển hóa” trong nội bộ; đặc biệt, trách nhiệm nêu gương của người lãnh đạo ngày càng được đề cao.

Nhìn chung, người lãnh đạo chính quyền cơ sở được đánh giá hiệu quả. Trong đánh giá công chức đã thể hiện rõ bản lĩnh của người cán bộ, lãnh đạo có tâm, có đức, có tài, có trách nhiệm; đã giải quyết nhanh chóng, kịp thời, hiệu quả, từ đó hạn chế được những phát sinh tiêu cực trong nội bộ để đưa cơ quan, đơn vị, địa phương phát triển mạnh.

Tuy nhiên, bên cạnh những kết quả tích cực về vai trò của người lãnh đạo chính quyền cơ sở trong thực thi trách nhiệm công vụ thì cũng đang nảy sinh một số vấn đề bất cập cần bàn tới.

Trong quá trình thực thi công vụ, một số lãnh đạo chính quyền cơ sở do nhận thức chưa đầy đủ, còn yếu về kiến thức pháp luật, chuyên môn và kỹ năng trong quản lý cũng như sự buông lỏng trong kiểm soát hoạt động công vụ..., đã lạm dụng quyền lực, biến quyền lực của cơ quan, đơn vị thành quyền lực của cá nhân và tự cho mình cái quyền áp đặt, bao che cho những hành vi sai trái. Đó cũng có thể là những biểu hiện hành động như ban ơn, ban phát công việc cho cấp dưới, nhận xét chủ quan mà không dựa trên cơ sở quy định pháp luật đối với công chức trong việc trực tiếp đánh giá thi đua cho cấp dưới; chế độ đãi ngộ, lương thưởng không đúng với hiệu quả công việc, dẫn đến tình trạng người làm ít được hưởng chế độ đãi ngộ cao hơn người làm việc hiệu quả...

Tất cả những vấn đề nêu trên đã làm biến dạng và làm giảm niềm tin của cấp dưới đối với người lãnh đạo, từ đó không chỉ làm suy yếu vai trò lãnh đạo, quản lý của người lãnh đạo mà còn làm cơ quan, đơn vị, địa phương thiếu tính dân chủ, khách quan và minh bạch.

Một vấn đề nghiêm trọng nhất trong trách nhiệm của người lãnh đạo chính là để xảy ra những vi phạm tại cơ quan, đơn vị. Biết sai phạm nhưng xử lý theo kiểu hình thức “dung túng”, “bao che” với các hành vi vi phạm kỷ luật, kỷ cương hành chính, thiếu chuẩn mực trong giao tiếp, ứng xử của người công chức, nhất là những trường hợp tiêu cực trong giải quyết công việc liên quan đến người dân, doanh nghiệp, tổ chức.

Thời gian qua, ở nhiều cơ quan, địa phương do chưa thường xuyên tổ chức việc kỷ luật, kỷ cương hành chính gắn với kiểm tra công vụ, kiểm tra cải cách hành chính nên đã xảy ra nhiều sai phạm làm mất lòng tin trong Nhân dân và gây ra dư luận xấu trong xã hội. Thực tế đó là có nhiều cán bộ, lãnh đạo vi phạm pháp luật, đã bị kiểm điểm hoặc bị xử lý kỷ luật (đa số là các trường hợp tham ô, tham nhũng về quản lý trong lĩnh vực đất đai, các dự án đầu tư, ngân hàng...). Theo báo cáo của Thanh tra Chính phủ, từ năm 2021 đến tháng 6/2023, các bộ, ngành, địa phương kiểm tra tại 34.389 cơ quan, tổ chức, đơn vị về công khai, minh bạch, phát hiện 780 đơn vị vi phạm. Đau xót hơn là có đến 109 người đứng đầu để xảy ra tham nhũng, đã xử lý kỷ luật 80 người do thiếu trách nhiệm để xảy ra tham nhũng<sup>3</sup>.

Một trong những nguyên nhân gây ra vấn đề nêu trên là chúng ta chưa có quy định cụ thể để phân định rõ vai trò, trách nhiệm của người lãnh đạo, chưa có quy định chặt chẽ về ý thức, trách nhiệm trong tự rèn luyện, “tự soi”, “tự sửa” và “nêu gương” tinh thần dám nghĩ, dám làm, dám chịu trách

nhiệm để đem lại hiệu quả trong công tác lãnh đạo, chỉ đạo, điều hành ở các cấp chính quyền ở trung ương và địa phương.

Thực tế là nhiệm vụ, trách nhiệm của các ngành, lĩnh vực vẫn còn có những quy định chồng chéo, mâu thuẫn; chưa xác định rõ thẩm quyền, trách nhiệm người lãnh đạo đứng đầu chính quyền cơ sở để trao quyền, trao trách nhiệm nhiều hơn cho đội ngũ này có thể thực hiện tốt các công việc được phân công nhưng vẫn bảo đảm nguyên tắc “tập thể lãnh đạo, cá nhân đảm trách”.

#### **4. Giải pháp nhằm nâng cao trách nhiệm công vụ của người lãnh đạo trong thực hiện nhiệm vụ**

Việc triển khai tốt các quy định của Đảng, Nhà nước về nâng cao trách nhiệm người lãnh đạo trong thi hành nhiệm vụ, công vụ, chính là góp phần xây dựng nền hành chính hiện đại, hiệu lực, hiệu quả, liêm chính, kiến tạo, phụng sự Tổ quốc, phục vụ Nhân dân. Do đó, chúng ta cần tiếp tục có giải pháp cụ thể, xây dựng và hoàn thiện những quy định phù hợp về trách nhiệm công vụ của người lãnh đạo nói chung và lãnh đạo chính quyền cơ sở nói riêng trong thời kỳ đổi mới của đất nước.

*Trước hết*, cần hoàn thiện các quy định cụ thể về thẩm quyền, trách nhiệm của người đứng đầu trong công tác cán bộ, quản lý cán bộ, trong đó tập trung vào thẩm quyền, trách nhiệm của người đứng đầu và xác định trách nhiệm, xử lý trách nhiệm... Vấn đề này đang được nêu trong việc xây dựng Dự thảo Quy định về thẩm quyền, trách nhiệm người đứng đầu cấp ủy, tổ chức đảng, tập thể lãnh đạo cơ quan, đơn vị trong công tác cán bộ và quản lý cán bộ. Quy định này là rất cần thiết và dựa trên những nguyên tắc cơ bản như Đảng thống nhất lãnh đạo công tác cán bộ và quản lý đội ngũ cán bộ, nguyên tắc tập trung dân chủ, đồng thời bảo đảm thực hiện đồng bộ với các quy

định đã có về đánh giá cán bộ, quy hoạch cán bộ, bổ nhiệm, giới thiệu cán bộ ứng cử...<sup>4</sup>. Đây cũng là căn cứ để nâng cao hiệu quả hoạt động công vụ, nhất là trách nhiệm công vụ của người đứng đầu các cơ quan, đơn vị, địa phương.

*Thứ hai*, cần tiếp tục quán triệt, nâng cao nhận thức của các cấp lãnh đạo, quản lý và từng cá nhân về vai trò, tầm quan trọng và trách nhiệm, kỷ luật, kỷ cương, đạo đức công vụ của công tác đánh giá, xếp loại. Các cấp chính quyền cơ sở cần thường xuyên tổ chức công tác kiểm tra công vụ, quy tắc ứng xử theo hướng đột xuất. Đặc biệt, kiểm tra trách nhiệm người lãnh đạo, người đứng đầu trong chỉ đạo, điều hành thực hiện kết quả khảo sát đánh giá mức độ hài lòng của người dân, doanh nghiệp, tổ chức đối với sự phục vụ của công chức hành chính ở địa phương.

*Thứ ba*, tiếp tục thực hiện nghiêm túc các quy định của Đảng và Nhà nước về trách nhiệm nêu gương của người lãnh đạo trong thực hiện giải quyết công việc và quản lý công chức trong tuyển dụng, quy hoạch, đào tạo, bồi dưỡng, đánh giá, bổ nhiệm... và về chế độ khen thưởng, đãi ngộ và tiền lương... Đặc biệt, cần “giao quyền cho người đứng đầu bổ nhiệm cán bộ trong quy hoạch, miễn nhiệm đối với cấp trưởng cấp dưới trực tiếp và chịu trách nhiệm về quyết định của mình”<sup>5</sup>.

*Thứ tư*, đẩy mạnh ứng dụng công nghệ thông tin vào các hoạt động thực thi công vụ, như xây dựng cơ sở dữ liệu quốc gia về kiểm soát tài sản, thu nhập, giám sát kiểm tra chặt chẽ báo cáo tài chính, xác định giá trị của tài sản công..., từ đó, sẽ có những phương thức đánh giá hiệu quả công việc của cán bộ lãnh đạo, đồng thời ngăn chặn và làm giảm những tiêu cực hành vi tham ô, tham nhũng.

*Thứ năm*, tiếp tục có những cơ chế, chính sách (như chính sách lương, cơ chế

khen thưởng, chế độ đãi ngộ) để khuyến khích những cán bộ lãnh đạo phát huy tinh thần trách nhiệm cao hơn, có năng lực, dám nghĩ, dám làm, dám đương đầu, dám đột phá vì lợi ích chung; từ đó, tạo môi trường, điều kiện làm việc để thúc đẩy đổi mới, phát huy sáng tạo tích cực trong công việc; đồng thời, đưa tin kịp thời những mô hình và cách làm hay, nêu gương điển hình tốt về trách nhiệm trong thực thi công vụ của người lãnh đạo, quản lý ở các cấp chính quyền cơ sở trong môi trường công vụ năng động, tích cực.

### 5. Kết luận

Trách nhiệm công vụ của người lãnh đạo chính quyền cơ sở là một trong những yêu cầu quan trọng của công cuộc cải cách nền hành chính nhà nước hiện nay. Vì vậy, đưa ra những giải pháp cụ thể để đánh giá hiệu quả, kịp thời, chính xác trách nhiệm công vụ của người lãnh đạo trong thi hành công vụ chính là bảo vệ những cán bộ lãnh đạo có tâm, có tầm, tận tụy, năng động, sáng tạo, có trách nhiệm, dám nghĩ, dám đề xuất, dám làm... Điều này cũng thể hiện việc quan tâm đến xây dựng nguồn nhân lực chất lượng cao của nền công vụ hiệu quả trong môi trường chính quyền số, vì nền hành chính quốc gia văn minh, hiện đại, hiệu lực, hiệu quả, đáp ứng yêu cầu, nhiệm vụ, trọng trách mới □

#### Chú thích:

1. Về trách nhiệm công vụ trong các cơ quan nhà nước ở Việt Nam. <https://tcnn.vn>, ngày 06/5/2020.
2. Bùi Thị Ngọc Mai. *Trách nhiệm của người đứng đầu cơ quan hành chính nhà nước*. Luận án tiến sỹ Quản lý hành chính công tại Học viện Hành chính Quốc gia, Hà Nội, 2015, tr. 37.
3. *Tự thanh tra, kiểm tra nội bộ, phát hiện 308 người có hành vi tham nhũng*. <https://thanhtra.com.vn>, ngày 22/07/2023.
4. *Quy định cụ thể thẩm quyền, trách nhiệm của người đứng đầu trong công tác cán bộ, quản lý cán bộ*. <https://xaydungchinhsach.chinhphu.vn>, ngày 15/9/2023.

5. *Kết luận số 21-KL/TW ngày 25/10/2021 của Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương (khóa XIII) về đẩy mạnh xây dựng, chỉnh đốn Đảng và hệ thống chính trị; kiên quyết ngăn chặn, đẩy lùi, xử lý nghiêm cán bộ, đảng viên suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, biểu hiện "tự diễn biến", "tự chuyển hóa"*.

#### Tài liệu tham khảo:

1. Mai Hữu Bốn. *Văn hóa lãnh đạo, quản lý trong thời đại chuyển đổi số*. Tạp chí Quản lý nhà nước số 333 (10/2023).
2. *Chỉ thị số 23/CT-TTg ngày 02/9/2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc đẩy mạnh thực hiện Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2021 - 2030*.
3. Đảng Cộng sản Việt Nam. *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII. Tập I, II*. H. NXB Chính trị quốc gia Sự thật, 2021.
4. Nguyễn Hữu Hải. *Cải cách hành chính nhà nước - Lý luận và thực tiễn*. H. NXB Chính trị quốc gia - Sự thật, 2016.
5. *Luật Cán bộ, công chức năm 2008 (sửa đổi, bổ sung năm 2019)*.
6. *Nghị định số 56/2015/NĐ-CP ngày 09/6/2015 về đánh giá và phân loại cán bộ công chức viên chức*.
7. *Nghị quyết số 26-NQ/TW ngày 19/5/2018 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng về tập trung xây dựng đội ngũ cán bộ các cấp, nhất là cấp chiến lược, đủ phẩm chất, năng lực và uy tín, ngang tầm nhiệm vụ*.
8. *Nghị quyết số 76/NQ-CP ngày 15/7/2021 của Chính phủ ban hành Chương trình tổng thể cải cách hành chính nhà nước giai đoạn 2021 - 2030*.
9. *Quyết định số 1847/QĐ-TTg ngày 27/12/2018 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt "Đề án Văn hóa công vụ"*.
10. *Quyết định số 479/QĐ-TTg ngày 03/6/2020 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt "Chương trình chuyển đổi số quốc gia đến năm 2025, định hướng đến năm 2030"*.
11. *Đánh giá thực thi công vụ nhằm bảo đảm hiệu quả hoạt động của tổ chức hành chính nhà nước*. <https://tcnn.vn>, ngày 27/8/2014.